

"Demek, daire-i esbab, hükûmetin kalem dairesi hükmündedir ki, yukarıdan gelen emirlerin tebliğatı o daireden yapılıyor." İzah eder misiniz, "kalem dairesi" ne demektir?

Kalem dairesi, devlet dairelerinde yetkili makamların almış olduğu kararları tebliğ eden sekreterlere verilen bir isimdir. Mesela, bakan bir karar alır, kalem dairesi de bu kararı bakanlığa bağlı müdürlüklere tebliğ edip duyurur.

Kainattaki sebepler de İlahi kararları (âdetullah) tebliğ eden sekreterler gibidir. Mesela, Allah bir fitrat kuralı olarak suya kaldır emrini veriyor, su da bu emri, gemileri kaldırarak bir kural olarak yansıtıyor. Aslında **gemileri batırmadan yüzdüren İlahi kudrettir**. Su ise bu kuralı metin haline dönüştürüp kaldırma esasına bilimsel bir görünürlük kazandırıyor, o kadar.

Sebeplerin mahiyeti bu iken tabiat bataklığına saplanmış maddeci felsefe, sebepleri sekreterlikten bakanlığa terfi ettirmişler. Yani gemileri yüzdüren güç suyun kendisinde tasavvur edilmiş. **Karar güç sahibinden çıkar, gücü tebliğ eden memurdan değil**. Sebepler İlahi kudretin verdiği kararları tebliğ eden memurlardır, kararı alan merciler değildirler.